

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Historical

تاریخی

داکتر اجرالدین حشمت

از جنبش مشروطه تا دولت مشروطه در افغانستان

به ادامه گذشته:

حقوق عمومی تبعه افغانستان :

۸) همه افرادیکه در مملکت افغانستان میباشند بلا تفریق دینی و مذهبی تبعه افغانستان گفته میشوند ، صفت تابعیت افغانیه مطابق نظامنامه مخصوصیه استحصال یا اضاعه کرده میشود .
۹) کافه تبعه افغانستان آزادی شخصی خود را مالک بوده ، حریت دیگر اشخاص را اخلال و ضایع نمیکند .

۱۰) حریت شخصیت از هر گونه تعرض و مداخلت مصونست هیچکس بدون امر شرعی و نظامات مقننه تحت توقیف گرفته و مجازات کرده نمیشود . در افغانستان اصول اسارت بالکل موقوف است از زن و مرد هیچکس دیگری را به طور اسارت استخدام کرده نمیتواند .

۱۱) مطبوعات و اخبارات داخلیه مطابق نظامنامه مخصوص آن آزاد میباشد . نشر اخبار فقط از حقوق حکومت و یا اهالی تبعه افغانیه است . در باره مطبوعات خارجه دولت علیه افغانستان بعضی شرایط و قیود نهاده میتواند .

۱۲) تبعه افغانستان مطابق نظامات موضوعه برای تجارت و صنعت و زراعت هر گونه شرکتها کرده میتوانند .

۱۳) تبعه افغانستان مفرداً یا مجتمعاً خلاف شریعت غرا و یانظامات دولت از طرف ما مورین یا دیگری حرکت و رفتاری ملاحظه کنند به اداره عرض میکنند. اگر در دواپیر حکومتی مرجوعه اش به بازخواست و استماع عرض شان پرداخت نکنند علی الترتیب به مافوق شان استعانه نمایند، در صورتیکه هیچکس بازخواست نکرد را ساً به حضورا شرف پادشا هی عرض نموده میتوانند.

۱۴) امر تدریس بالکل آزاد است. مطابق نصاب معارف عمومی هر فرد تبعه افغانستان به طور عمومی و خصوصی برای تدریسات ماذون و مجاز میباشند. اما اشخاص اجنبی به استثنای نفری که برای تعلیم استخدام میشوند به داخل مملکت افغانستان به افتتاح و اداره مکاتب مجاز نیستند.

۱۵) عموم مکاتب افغانستان در زیر نظارت تفتیش حکومت میباشند. حکومت همه اسباب و تدابیریکه برای تربیه علمیه و ملیه همه تبعه افغانستان برسیاق انتظام و اتحاد میباشند به نظر وقت مینگرد اما اصول تعلیمیه که به امور اعتقادی و مذهبی اهل ذمه و افراد مستامنه (پناهنده) تعلق دارد اخلال کرده نمیشود.

۱۶) کافه تبعه افغانستان به حضور شریعت غراء و نظامات دولت در حقوق و وظایف مملکت حق مساوی دارند

۱۷) عموم تبعه افغانستان به اندازه قابلیت و اهلیت شان در همه ماموریتها به اندازه احتیاج دولت استخدام میشوند.

۱۸) مالیات و محصولات مقرر مطابق نظامنامه های مخصوص برای تبعه افغانستان به نسبت ثروت و اقتدارشان تعیین و گرفته میشود.

۱۹) در افغانستان هر شخص از مال و ملک خویش که در تصرف او باشد، در امن میباشد. اگر یک ملکی به مقصد منافع عمومی به کار دولت شود موافق نظامنامه مخصوصه آن اولاً قیمت آنرا به صاحبش تادیه نموده بعد ملک را گرفته میتوانند.

۲۰) مسکن و جای هر فرد تبعه افغانستان از هر گونه تعرض مصون است و هیچکس از طرف حکومت و سایر بدون احکام نظامات به خانه شخص جبراً و بلااستیذان داخل شده نمیتواند.

۲۱) در محاکم عدلیه عرض و داد مطابق شریعت و اصول محاکم حقوقیه و جزائیه فیصله کرده میشود.

۲۲) مصادره و بیگار بالکل ممنوع است. اما کار و تکالیفی که در زمان محاربه پیش شود مطابق نظامنامه مخصوص آن از این قاعده مستثنی است.

۲۳) خارج نظامات دولت از هیچکس چیزی گرفته نمیشود.

۲۴) شکنجه و دیگر انواع زجر تماماً موقوف است و خارج نظامنامه جزای عمومی و عسکریه برای هیچکس مجازات داده نمیشود.

وزراء:

۲۵) در افغانستان وظیفه اداره حکومت مفوض است به هیأت وزراء و اداره مستقله در حین اجتماع هیأت وزراء ریاست مجلس را ذات ملوکانه ایفاء مینمایند. اگر اثبات ذات شاهانه تشریف نداشته باشند صدر اعظم به وظیفه ریاست میپردازد و اگر صدر اعظم اثبات وجود نداشته باشد از جمله وزراء وزیر وزارت اول و وظیفه نیابت را اجرا میدارد.

۲۶) وکیلی که در حال غیاب یکی از وزراء تعیین میشود عیناً "اختیارات و حقوق همان وزیر را دارا است. در هر سال قبل از جشن عمومی استقلال يك روز مخصوصی که از طرف ذات شاهانه معین فرموده میشود در زیر ریاست شهریارى يك دربار عالی انعقاد خواهد یافت. دربار مذکور مرکب است از رجال ما مورین دولت و اکابر و اشرافیکه از طرف ذات شاهانه انتخاب شده باشند در مواجه آن هر وزیر و مدیر مستقله اجراءات و خدمات يك ساله خودشان را عیناً بیان و ایضاً خواهند نمود.

۲۸) صدراعظم و دیگر وزراء از طرف قرین اشرف پادشاهی انتخاب و تعیین میشوند.

۲۹) مجلس وزراء مرجع امور مهمه داخلی و خارجی دولت است. مذاکرات مجلس و قراردادهای که محتاج تصدیق میشوند، بعد امضای اعلیحضرت هما یونی در معرض اجراء گذاشته میشوند.

مجلس وزراء مرجع امور مهمه :

۳۰) وزراء امورات مربوطه وزارت متعلقه خود را به اندازه ای که در حوصله اختیارات خود شانسست اجراء و ما فوق آنرا آنچه را سماً به حضور اشرف ملوکانه تقدیم میشود، به حضور اعلیحضرت پادشاهی و آنچه موافق تفصیل و لایحه وظایف مجلس وزراء مواد متعلقه مجلس مذکور باشد به مجلس عالی وزراء تقدیم و القاء مینمایند و مجلس وزراء در مواد مقدمیه موافق نظام منامه مخصوصه مجلس وزراء مذاکره و مباحثه نموده حل و فصل و آراء خود را امضاء مینمایند.

۳۱) هر يك از وزراء در سیاست عمومیه دولت مشترکاً و در امور مؤظفه وزارت متعلقه خود خصوصاً به حضور اشرف ملوکانه مسؤول شناخته میشوند.

۳۲) در امریکه از حضور شاهانه به یکی از وزراء و یا دیگر ما مورین امر شفاهی شود احکام تحریری آنرا به امضاء هما یونی حاصل دارند.

۳۳) یکی از وزراء دولت اگر از روی وظیفه ما موریت شان تحت محاکمه گرفته شوند محاکمه آنها به دیوان عالی راجع است و اصول محاکم شان موافق نظام منامه مخصوصه حل و فصل میگردد و دیگر دعای شخصی و وزراء که خارج وظیفه ما موریت شان باشد مانند سایر رعایا به محاکم عدلیه مراجعت مینمایند.

۳۴) وزیرى که از طرف دیوان عالی تحت اتهام می آید الی نتیجه محاکم و برائت وی از وظیفه وزارت معطل می ماند

۳۵) مقدار وزارت و تشکیلات دوایر و وظایف شان در نظام منامه تشکیلات اساسیه توضیح یافته.

ما مورین :

۳۶) با العموم ما مورین مطابق موادی که در نظام منامه مخصوصه ایضاح گردیده بما موریت های که لایق و مناسب باشند تعیین کرده میشوند و هیچ يك ما مورین تا زمانیکه از وظیفه خود مستعفی نشوند و یا از

سوء رفتار شان موجب عزل نگرددند و یا از طرف دولت بنا بر يك امر ضروری لازم تبدیل و موقوفی نباشند
اصلاً عزل و موقوف نمیشوند و مامورنیکه حسن سلوک و استقامت خود ها را ابراز نمایند استحقاق ترقی
رتبه و ماموریت و مستمری را دارند .

(۳۷) وظایف مامورین در نظامات مخصوصه تعیین و تفریق گردیده هر مامور موافق نظامات
مخصوص از وظایف مؤظفه اش مسؤول شناخته میشود .

(۳۸) همه مامورین علی المراتب در اطاعت امر مافوق شان موافق نظامات دولت مکلف و موظف هستند .
و اگر از طرف آمر مافوق آنها در اجرای کدام امر خلاف نظامات دولت اصرار شود مامورین ماتحت شان به مرکز
وزارت اطلاع نمایند و هر گاه بدون اطلاع مرکز اوامر خلاف قانون را اجراء کنند آنها نیز مسؤول شناخته میشوند .

مجالس مشوره شورای دولت :

(۳۹) در مرکز دار السلطنه يك هیأت شورای دولت و در نایب الحکومگی های اعلی و حکومتی های درجه
اول و دوم و سوم علاقداری ، يك يك مجلس مشوره موجود است .

(۴۰) اعضای مجلس مشوره شورای دولت از طبیعیه و اعضای منتخبه مرکب میباشند .

(۴۱) اعضای طبیعیه مجالس مشوره از مامورینی که در نظامات تشکیلات اساسیه توضیح یافته
تشکیل مییابد و اعضای طبیعیه شورای دولت بالمسأوی تعداد اعضای منتخبه شورای اساساً از طرف قرین
اشرف اعلی حضرت هما یونی منتخب و تعیین کرده میشوند . اعضای منتخبه تماماً از طرف اهالی معین
و مقرر میشوند . در باب صورت انتخاب آنها در نظامات تشکیلات اساسی مواد جداگانه موجود است .

(۴۲) مجالس مشوره و شورای دولت علاوه بر وظایفی که در نظامات تشکیلات اساسی نشان داده شده
وظایف ذیل مؤظف اند :

الف - برای ترقی صناعات ، تجارت ، زراعت ، معارف همه تکالیفی که لازم ببینند به دولت عرض
مینمایند .

ب - در خصوص مالیات و محصولات دولت و دیگر معاملات حکومت اگر مخالف اصول نظامات
معاینه نمایند ، به مقصد اصلاح این چنین امور به حکومت عرض و الجاح [الجاح] نموده میتوانند .

پ- اگر در حقوق که موافق این نظامات برای اهالی داده شده از یکطرف اخلال و اضاغه
ملاحظه کنند در نزد حکومت صلاحیت عرض و استغاثه را دارند .

(۴۳) فقراتیکه مجالس مشوره ولایات و محلات به حضور نایب الحکومه و حکام عرض و تقدیم مینمایند آنچه به
اندازه اختیارات نایب الحکومه ها و حکام باشد خودشان اجراء و مافوق آنها به وزارت متعلقه همان شعبه
ارجاع میدارند . از وزارت منسوبه اش اگر لازم الاجراء باشد اجراء نموده والا بروفق ماده (۳۰) تعمیل
مینمایند و اگر مسأله مواد قانونیه باشد به موجب قاعده (۴۶) این نظامات مه پردازند .

(۴۴) در فقراتیکه از مجالس مشوره برای نایب الحکومه و حکام محلی عرض میشود و از جانب آنها الی
يك ماه نتیجه و جوابی برای شان ظاهر نشود مجالس مشوره صلاحیت دارند که به شورای دولت عرض جوابی
خود را بنمایند .

۴۵) شورای دولت فقراتی که مجلس مشوره شکایتاً مینویسند رای خود را در آن باب نوشته بوزارت متعلقه همان فقره اطلاع میدهد. اگر در اجرای آن طرف وزارت معطلی واقع شود شورای دولت آن فقره را تقدیم حضور همایونی میتواند.

۴۶) نظامات دولت از طرف شورای دولت تدقیق گردیده به مجلس وزراء تقدیم میشود و بعد تصویب مجلس وزراء و منظوری حضور شاهانه در مواقع اجراء می‌درآید.

۴۷) علاوه بر اعضای طبیعی دایمی شورای دولت ما مورین ملکی از نایب الحکومه الی حکام علی و از منصب اران عسکری تا لوا مشر که از ما موریت سبکدوش شده باشند به استثنای اشخاص صیغه در تحت محاکمه بیایند در جمله اعضای طبیعی شورای دولت مؤقتاً الی تعیین ما موریت شان داخل شده میتواند.

۴۸) بودجه سالانه را که به وزارت مالیه تنظیم و ترتیب میشود مطابق نظامنامه بودجه عمومی به شورای دولت تدقیق مینمایند.

۴۹) مقامات و تعهدات که با [۱] جانب میشود از طرف شورای دولت مذاکره و تدقیق میگردد.
۵۰) در محاکم عدلیه موضوع محاکمات به طور علنی اجراء میشود، بعضی فقراتی که در نظامنامه مخصوصه محاکم نشان داده محاکمه آنرا قاضی به طور خفیه اجراء کرده میتواند.

۵۱) در حضور محاکم هر کس برای محافظه حقوق خود همه وسایط مشروع را پیشنهاد نمود میتواند.

۵۲) محاکم عدلیه در رویت و فیصله دعای که داخل وظیفه شان باشد تعطیل و ممانعه کرده نمیتواند

۵۳) همه محاکم از هر گونه مداخله آزاد هستند.

۵۴) صنوف و درجات محاکم و صلاحیت شان به نظامنامه تشکیلات اساسی ایضاً یافته.

۵۵) هیچکس خارج محاکم عدلیه برای تصفیه بعضی فقرات مخصوصه یک محکمه فوق العاده تشکیل داده نمیتواند.

دیوان عالی :

۵۶) دیوان عالی خاص برای محکمه وزراء دولت عند الاقتضاء مؤقتاً تشکیل مییابد و بعد از ایفا و سرانجام نمودن کاری که با و سپرده شده فسخ میشود.

۵۷) طرز تشکیل دیوان عالی و اصول محاکمه در آن مطابق نظامنامه مخصوص آن اجراء میشود.

امور مالیه :

۵۸) همه محصولات دولت مطابق قانون مخصوص آن اخذ کرده میشود.

۵۹) هر سال برای واردات و مصارفات دولت یک بودجه تنظیم کرده میشود و این بودجه برای واردات و مصارفات دولت اساس بوده واردات و مصارفات از روی آن اخذ و صرف میشود.

۶۰) بعد از تطبیق و اجرای بودجه سالانه یک محاسبه قطعیه تنظیم کرده میشود. و این محاسبه قطعیه مقدار حقیقی واردات و صرفیات این سال را حاوی مییابد.

۶۱) برای تحقیق و تدقیق اینکه آیا واردات و مصارفات دولت حقیقتاً نظامنامه بودجه ایفاء گردیده است یا نه (یک دیوان سنجش تشکیل مییابد) در خصوص دیوان سنجش نظامنامه مخصوصه موجود است.

۶۲) برای تنظیم محاسبه قطعی و برای تنظیم بودجه و صورت تطبیق و اجرای آن نظامنامه مخصوصه موجود است .

آن عده از هموطنانی که خواسته باشند کتاب را خرید نمایند می توانند به آدرس ذیل تماس بگیرند:

Dr. Ajruddin Hashmat
97 Forest Heights Str.
Whitby, Ont. L1R 1x7. Canada
Tel (905) 665-8767